

بانک مرکزی چطور دستور رئیس جمهور را دور می زند

چگونه وام ازدواج ندهیم؟ قسمت هزارم

زینب مرزوقی
خبرنگار گروه نقد روز

در حداقل ۲۰ سال اخیر یکی از سیاست های مثبت برای تسهیل ازدواج جوانان، اعطای وام ازدواج به جوانانی است که در شرف ازدواج هستند. اما در طول این مدت چقدر این سیاست به همان شیوه ابلاغ شده و دستوری، فارغ و خارج از شیوه میلی مسئولان بانکی پیش رفته است؟ از سیاست های مهم دولت سیزدهم که وحید یامین پور، معاون جوانان وزارت ورزش و جوانان پیگیر آن بود، وام ازدواج بود. از ابتدای دولت، هم درخصوص بالا رفتن مبلغ آن و هم تسهیل در پرداخت آن، تلاش های بسیاری شد. حتی شخص معاون وزیر پیگیر برخی مسائل درخصوص وام ها شد و در صفحه توئیتری اش به این مساله و تلاش ها برای تسهیل آن بارها اشاره کرد. وامی که روز گذشته خبر افزایش آن نیز دوباره تیر اول رسانه ها شد. وحید یامین پور معاون امور جوانان وزیر ورزش و جوانان در صفحه مجازی خود در شبکه اجتماعی ایکس (توییتر) نوشت: «کمیسئون تلفیق وام ازدواج را حدود ۶۵ درصد افزایش داد. وام ازدواج سال آینده ۳۰۰ میلیون (و برای پسر زیر ۲۵ سال و دختر زیر ۲۳ سال ۳۵۰ میلیون تومان) خواهد بود. اما همچنان این واقعیت وجود دارد که در برخی مواقع، وام های ازدواج به جای اینکه سنگ از جلوی پای نوعرسان و تازه دامادها بردارد، خودش به سنگ و مانعی بزرگ برای ازدواج شان تبدیل می شود چون برایش تبلیغات زیادی می شود اما زوج ها وقتی برای دریافت آن با ذوق و شوق اقدام می کنند، به دیوار سفت واقعیت و ادا و اطوارهای بانکی به بهانه صف متقاضیان می خورند.»

■ صف وام ازدواج را صفر کنید

تیرماه امسال بود که رئیس جمهور دستور داد تا صف وام ازدواج تا پایان تابستان صفر شود. در این نامه آمده بود، غلامحسین اسماعیلی، رئیس دفتر رئیس جمهور در نامه ای به محمدرضا فریزن، رئیس کل بانک مرکزی کشور بخشی از تاکیدات ابراهیم رئیسی درباره رفع موانع و مشکلات پرداخت تسهیلات ازدواج را به او ابلاغ کرد که ضرورت صفر شدن صف وام قرض الحسنه ازدواج تا پایان سال جاری یکی از مهم ترین موارد در این راستا بود. متن کامل نامه به این شرح بود:

«جناب آقای دکتر فریزن رئیس کل بانک مرکزی سلام علیکم؛ با احترام؛ رئیس جمهور محترم در مراسم گرامیداشت هفته ملی ازدواج (جشن وصال) مورخ ۱۴۰۲/۳/۳۱ مقرر کردند:

کلیه اختلالات ایجاد شده برای پرداخت وام های ازدواج مرتفع شود.

مصوبات شورای عالی جوانان درخصوص زمان معرفی متقاضیان به شعب رعایت و بانک ها موظفند ظرف ۱۵ روز ثبت نام کنندگان را به شعب ارجاع دهند.

شعب بانک ها فراتر از دستورالعمل ها در اخذ تضمین هاسختگیری نکنند.

صف متقاضیان وام قرض الحسنه ازدواج تا پایان تابستان سال جاری باید به صفر برسد.

بانک مرکزی موظف به پیگیری مدیران متخلف در این زمینه است.

مقتضی است به منظور رفع مشکلات جوانان، برنامه ریزی و اقدام عاجل معمول و نتیجه جهت استحضار ارسال شود.»

■ وقتی دستور رئیس جمهور هم راه به جایی نبرد

با این وجود اما مهدی متقی فر، مدیرکل دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان وزارت ورزش و جوانان مهرماه امسال گفت: «توقع داشتیم پس از دستور رئیس جمهور صف دریافت وام ازدواج کاهش پیدا کند اما همچنان ۲۵۰ هزار نفر در صف دریافت وام ازدواج هستند.» وزیر اقتصاد در مرداد ماه امسال درباره

موانع و مشکلات متقاضیان وام ازدواج گفته بود در زمینه وام های ازدواج، بانک مرکزی به صورت متمرکز بخشنامه های مربوطه را ابلاغ می کند و مساله صف وام ازدواج که موجب نارضایتی مردم شده، درست است و پیگیری ها در موضوع وام ازدواج قطعی است. با این حال بانک مرکزی با وجود عملی نکردن دستور رئیس جمهور در مورد پایان صف وام های ازدواج تا آخر شهریور ۱۴۰۲، در ماه های اخیر با مقایسه مبهم آماری نسبت به وضعیت تعداد متقاضیان در صف وام ازدواج، وضعیت شفافی را پیش روی افکار عمومی قرار نداده است.

اداره اعتبارات بانک مرکزی اخیر طی گزارشی در ۲ دی ماه ۱۴۰۲، با بیان اینکه از ابتدای سال جاری تا پایان آذر ماه امسال جمعا ۶۱۸ هزار متقاضی تسهیلات ازدواج مبلغ ۱۲۶۱ هزار میلیارد تومان تسهیلات دریافت کرده اند که در مقایسه با دوره مشابه سال گذشته ۲۸ درصد رشد داشته است، گفته:

«شبکه بانکی تاکنون با ۱۱۲ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخت می کرد که با تلاش شبکه بانکی و پیگیری های مستمر بانک مرکزی تاکنون حدود ۱۲۶۱ همت تسهیلات در این بخش به متقاضیان پرداخت شده است.» مهدی صحابی، مدیر اعتبارات بانک مرکزی درخصوص صف وام ازدواج گفته بود: «اگر بانک ها بخواهند این صف را به صفر برسانند به ۱۳۷ هزار میلیارد تومان منابع نیاز دارند و پیش بینی می شود که شبکه بانکی تا پایان سال ۱۴۴ هزار میلیارد تومان منابع جذب کند.» مبلغ وام ازدواج سالانه براساس قانون بودجه به شکل رویتن افزایش پیدا می کند به گونه ای که میزان پرداخت امسال نسبت به سال گذشته و سال آینده نسبت به امسال، قطعا بیشتر خواهد بود. قاعدتا مشخص است که میزان پرداخت نیز باید بیشتر شود اما بانک مرکزی اخیرا در پاسخ به یکی از رسانه ها درخصوص مبلغ پرداختی وام ازدواج به دنبال دستاورد سازی بود.

■ ۲۰۰ همت باید حداقل پرداختی ها باشد نه حداکثر پرداختی ها!

بانک مرکزی به جای اینکه میزان قرضه پرداخت سال گذشته با امسال را مقایسه کند، میزان پرداخت ها را مقایسه می کند. این درحالی است که آمارها نشان می دهد میزان قرضه پرداخت ها در مدت مشابه سال گذشته ۱۴ درصد کاهش داشته اند. سال گذشته تا پایان آذرماه ۷۲۰ هزار قرضه پرداخت وام ازدواج صورت

گرفته بود اما امسال تا پایان آذرماه، کمتر از ۶۱۸ هزار قرضه وام ازدواج پرداخت شده است. یعنی ۱۰۲ هزار قرضه کمتر از پارسال. در ماده ۶۸ قانون جوانی جمعیت، منابع پس انداز و جاری قرض الحسنه را منبع پرداخت وام های ازدواج و فرزندآوری معرفی کرده است. همچنین در قانون های بودجه، یک سقف حداقلی برای پرداخت وام های ازدواج و فرزندآوری تعیین شده است. این سقف حداقلی ۲۰۰ هزار همت است اما بانک مرکزی سقف حداقلی را به سقف سهمیه تعیین می کند و اعلام می کند که کل پرداخت ها باید ۲۰۰ همت باشد. در صورتی که بند الف تبصره ۱۶ قانون بودجه اعلام کرده است که حداقل پرداختی ها برای وام های ازدواج و فرزندآوری حداقل باید ۴۰۰ هزار میلیارد تومان باشد و از عنوان حداکثر استفاده نشده است اما بانک مرکزی از این قانون به عنوان حداکثر سهمیه پرداخت وام های ازدواج و فرزندآوری استفاده می کند.

■ برای تامین تسهیلات ۲۰ هزار متقاضی تنها به ۴ درصد منابع فعلی نیاز است

با وجود وعده دولت مبنی بر جمع شدن صف ازدواج تا پایان شهریور، داده های منتشرشده نشان می دهد طی سه ماه گذشته بیش از ۲۰ هزار نفر بر تعداد متقاضیان دریافت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج افزوده شده است. مدیران شعب بانکی و برخی مسئولان بانک مرکزی دلیل این ترک فعل و عملی نکردن دستور رئیس جمهور را کمبود منابع اعلام می کنند ولی طبق ماده ۶۸ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، بانک مرکزی مکلف است از محل پس انداز و جاری قرض الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض الحسنه ازدواج را بپردازد. همچنین براساس ماده ۲ آیین نامه اجرایی تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱، بانک مرکزی مکلف است از محل ۱۰۰ درصد مانده سپرده های قرض الحسنه و ۵۰ درصد سپرده های قرض الحسنه جاری شبکه بانکی، تسهیلات ازدواج را پرداخت کند. از آنجا که براساس داده های بانک مرکزی میزان موجودی ۱۰۰ درصدی حساب های پس انداز و ۵۰ درصد قرض الحسنه جاری تا پایان شهریور ۱۴۰۲، بیش از ۱۴۱۶ هزار میلیارد تومان (همت) گزارش شده است، پرداخت قرضی وام ازدواج به ۲۸۰ هزار نفر متقاضی در صف، حتی با میانگین ورنی ۲۱۵ میلیون تومانی رقم رقم تسهیلات در سال جاری، به کمتر از ۶۰ همت اعتبار نیاز دارد. این میزان حدود ۴ درصد موجودی منابع فعلی

برآورد می شود. بنابراین گزاره کمبود منابع، غیرکارشناسی و مقداری عوام فریبانه تلقی می شود. همچنین ۵۰۰ همت نسبت به سال گذشته تا شهریورماه امسال، موجودی های منابع پس انداز و جاری قرض الحسنه بانک مرکزی افزایش پیدا کرده است اما عملکرد بانک مرکزی تا شهریورماه امسال، در مقایسه با سال گذشته در پرداخت وام ازدواج و فرزندآوری ۱۶ درصد کاهش داشته است. همچنین تا آذرماه نیز ۱۴ درصد کاهش عملکرد از نظر تسهیلات داشته است.

■ چرا تعداد تسهیلات پرداخت شده نسبت به سال گذشته کاهش یافته است؟

آنچه که در اینجا محل نقد است، این است که بانک مرکزی به جای شفاف سازی تعداد قرضه های پرداخت تسهیلات، مبلغ تسهیلات اعطایی را اعلام و یا سال گذشته مقایسه می کند. بدیهی است که به دلیل افزایش نرخ وام ازدواج، سال به سال پرداختی ها بیشتر از سال گذشته خواهد بود اما آیا افزایش میزان تسهیلات اعطایی به معنای افزایش تعداد قرضه های تسهیلات اعطا شده، خواهد بود؟ خیر! برای مثال کمیسئون تلفیق در جلسه چند روز گذشته خبر از افزایش تسهیلات وام قرض الحسنه ازدواج داد. این کمیسئون در جلسه خود، مصوب کرد تا تسهیلات قرض الحسنه ازدواج برای هر یک از زوج هایی که تاریخ ازدواج آنها بعد از ۱۴۰۱/۱/۱ بوده، مبلغ سه میلیارد ریال و با دوره بازپرداخت ۱۰ ساله باشد. همچنین کمیسئون مصوب کرد که تسهیلات قرض الحسنه ازدواج برای زوج های زیر ۲۵ سال و زوجیه های زیر ۲۳ سال، سه میلیارد و پانصد میلیون ریال باشد. بنابراین و با این پیش فرض، مبلغ پرداختی تسهیلات ازدواج از سوی بانک مرکزی بیشتر خواهد بود اما امکان دارد تعداد قرضه های کمتری نسبت به امسال یا سال گذشته پرداخت شود. آنچه که مبناست، در اینجا تعداد قرضه ها و آمار کاهشی نسبت به سال گذشته است که آمارها نشان از کم کاری و بهانه های ناتمام مسئولان بانک مرکزی است. به نظر می رسد باید هماهنگی بیشتری بین دستگاه های مربوطه و بانک مرکزی باشد، نه اینکه دائم خبر از افزایش وام و تشویق جوانان به ازدواج در رسانه ها منعکس شود اما راه رسیدن به وام برای آنها محقق نباشد زیرا این وام از جمله مهم ترین منابع مالی ازدواج جوانان است که روی آن برای تامین مخارج تشکیل زندگی حساب ویژه ای می کنند.

■ جویبه شرکت ارتباطات و زیرساخت به گزارش «فرهیختگان»

جناب آقای زحیم زاده

سردیر محترم روزنامه فرهیختگان

روزنامه فرهیختگان در تاریخ ۱۰ دی ۱۴۰۲ مطلبی به عنوان «چند درصد درآمد اپراتورها به خزانه می رسد» به موضوع افزایش تعرفه اینترنت پرداخته و عنوان کرده است حدود ۲۵ درصد از درآمد اپراتورهای همراه به خزانه پرداخت شده است.

خواهشمند است مطابق ماده ۲۳ قانون مطبوعات جهت تنویر افکار عمومی موارد زیر در قالب جویبه در آن رسانه درج گردد. براساس پروانه اعطایی به کاربران تلفن همراه، سهم دولت از درآمدهای دو شرکت ارتباطات سیار و ایرانسل ۲۸٫۱ درصد درآمد سالانه شرکت پس از کسر هزینه های مقرر در پروانه های صادره بوده که از این مبلغ ۴ درصد آن بابت توسعه خدمات اجباری عمومی (USO) و ۸ درصد از این مبلغ بابت توسعه شبکه تار (فیبر) نوری در اختیار خود اپراتورها قرار می گیرد که منافع آن مستقیم به آحاد مردم در اقصی نقاط کشور تعلق خواهد گرفت. لیکن سهم دولت از درآمد سالانه شرکت های فوق ۱۶٫۱ درصد بوده که این مبلغ را با فاصله یک ساله و در سال بعد از آن به حساب دولت واریز می گردد. از سوی دیگر برخلاف اظهارات ارائه شده، سود سهام دولت و مالیات مستقیم از درآمد دولت کسر نمی شود بلکه مالیات پس از کسر کلیه هزینه های عملیاتی شرکت، بهره بانکی، هزینه های اداری و... محاسبه و پرداخت می گردد. لذا اظهارات ارائه شده مبنی بر کسر ۲۵ درصد از درآمد شرکت ایرانسل و ۴۳ درصد از درآمد عملیاتی شرکت ارتباطات سیار خلاف واقع می باشد.

ما همه اکبر لیلزادیم

عطیه همتی
دبیرگروه نقد روز

قیصر امین پور شعری دارد که در کتاب های پنجم دبستان بچه های دهه شصتی و هفتادی بود؛ شعری که از حضور و غیاب یک معلم در اول مهر آغاز می شد. معلم اسم ها را می خواند و دانش آموزان یکی یکی حاضر می گفتند؛ تا اینکه به نام اکبر لیلزاد می رسد. همه کلاس ساکت می شوند و هیچ کس جواب نمی دهد تا اینکه همه یکصدا می گویند حاضر! چون همه اکبر لیلزاد می شوند. اگر خواستید این شعر را پیدا کنید. کافی است نام اکبر لیلزاد را در اینترنت جست و جو کنید؛ اسمی که سال ها قبل مرحوم قیصر امین پور روی شهید دانش آموز شعرش گذاشت و جمع زیادی از دانش آموزان دهه شصتی و هفتادی با حفظ کردن آن بزرگ شدند. نمی دانم قیصر این اسم را واقعی انتخاب کرده بود یا نه اما این سکناس از شعر قیصر را در هفته ای که گذشت ۲۲ مدرسه کشور چشیدند. معلمان نزدیک به ۲۰ کلاس درس در کشور هنگام حضور و غیاب دانش آموزان اشک در چشم هایشان جمع شد و جای همکلاسی شهیدشان گفتند حاضر! تنها یک کلاس درس در کرمان سه دانش آموز شهید داشت که جای خالی شان را گل گذاشتند و عکس هایشان را روی صندلی شان چسباندند. شعر اکبر لیلزاد دیگر شعری برای دهه ۶۰ نیست. اینجا در همین ۱۴۰۲ ما دانش آموز پشت دانش آموز شهید می شود. یک روز در حادثه شاهچراغ، یک روز هم در کرمان.

اگر روزی شعر اکبر لیلزاد از کتاب های درسی رفت، چون دیگر دانش آموزهای دهه جدید با آن ارتباط نمی گرفتند. حالا اما ۲۰ کلاس درسی در کشور این شعر را نه اینکه فقط حفظ کنند، بلکه به تمام معنا چشیدند. دانش آموزانی که در ماه های اخیر قلب شان برای کودکان و دانش آموزان غزه تپیده بود حالا همکلاسی های خود را قربانی اقدامات کور تروریستی می بینند که در کرمان اجرا شد.

اگر واژه شهید تا چند وقت اخیر همه ما را یاد آدم های دیر رخ و موریشان با لباس های خاکی و رزمی می انداخت، حالا می بینیم که شهدا حتی گاهی کاپشن صورتی می پوشند و گوشواره های قلبی توی گوش شان دارند. اگر نام شهید از توی خاطرات پدرها و پدربزرگ ها بیرون می آمد، حالا دهه نودی های

کرمانی می توانند از خاطرات شان با دوست شهیدشان برای پدری و مادرهایشان حرف زنند؛ دوست شهیدی که در روزهای امتحانات از جای دیگری سرور آورد. حالا چند روز است معلم های ۲۰ کلاس درس کافی است فقط یک اسم را سر کلاس هایشان بخواهند تا همه کلاس بگوید حاضر!

کاش می شد دوباره شعر اکبر لیلزاد را به کتاب های درسی برگرداند تا معلم ها دوباره برای دانش آموزان شان اینطور بخواهند:

باز هم اول مهر آمده بود

و معلم آرام، اسم ها را می خواند

اصغر پورحسین... پاسخ آمد حاضر

قاسم هاشمیان... پاسخ آمد حاضر

اکبر لیلزاد... پاسخش را کسی از جمع نداد

بار دیگر هم خواند؛ اکبر لیلزاد... پاسخش را کسی از جمع نداد

همه حاضر بودیم، جای او اینجا بود، اینک اما تنها، یک سید لاله سرخ، در کنار ما بود

لحظه ای بعد معلم سید گل را دید، شانه هایش لرزید

همه ساکت بودیم

ناگهان در دل خود نرمه ای حس کردیم

غنچه ای در دل ما می جوشید

گل فریاد شکفت

همه پاسخ دادیم؛ حاضر، ما همه اکبر لیلزادیم